

Danmarks kridtklinter

Et kig ind i kridtpladerne

Den gamle havbund fra Kridthavet ligger neden under det meste af Danmark. Men nogle få steder er den ældgamle havbund blevet skubbet op, så den kan ses over jordoverfladen. For ca. 10.000 år siden – under istiden – masede store isgletsjere sig hen over landet. De skrællede hen over kridtpladerne med deres store vægt, så kridtpladerne blev skubbet sammen og brækket op. På den måde dannede de de bakkede områder, som findes på Østmøn i dag. De store, hvide klinter, som du kan se ved Møn og Stevns, er altså havbund fra Kridttiden, som er skubbet op og knækket midt over, så man kan se lige ind midt i kridtpladen.

Når kridtklinten bliver udsat for bølger, blæst og slid, skrider mere og mere af kridtet ned på stranden, og flere og flere fossiler kommer til syne. Nogle gange sker det i store og voldsomme skred. Kridtet kan også farve vandet ud for stranden, så det får en grønlig, nærmest tropisk farve. Det kan se rigtig flot ud.

Møns Klint

Møns Klint er den største og mest dramatiske af de danske klinter. Den er fra den sidste del af Kridttiden, for 70 mio. år siden, og indeholder fossiler af de dyr, som levede i havet dengang. Det er især forstenede søpindsvin, vættelys og gravegange fra masser af små krebsdyr, man kan finde. En sjælden gang i mellem kan man også finde rester fra nogle større dyr, som for eksempel en tand fra en mosasaur.

Stevns Klint – sæt fingeren midt i katastrofen

Stevns Klint er dannet nogle få millioner år senere end Møns Klint. Nemlig for 65 mio. år siden, lige da Kridttiden blev afløst af den næste tid, Danien, som er opkaldt efter Danmark. Midt i Stevns hvide klint kan man se et tyndt, mørkt lag af ler. Dette tynde lag er farvet mørkt af en stor askesky, som dækkede hele Jorden for ca. 65 mio. år siden og dalede ned og blev aflejret på havbunden. Det mørke lag er omgivet af den hvide klint både ovenover og nedeunder. Laget under er fra Kridttiden, og laget over er som sagt fra Danien.

Danien-laget er også hvidt ligesom laget fra Kridttiden, fordi der stadig var mange kalkalger, der sank til bunds i havet. Stevns Klint er et af de meget få steder i verden, hvor man kan se det mørke lag, som markerer afslutningen på Kridttiden. Da det var tidspunktet, hvor dinosaurerne uddøde, er forskerne ekstremt interesserede i det mørke lerlag. Står du på Stevns Klint, kan du altså sætte fingeren lige midt ind i den tid, hvor dinosaurerne måtte give op. Kridttiden sluttede efter et gigantisk meteornedslag, som var årsag til den store askesky. Og selvom nedslaget skete heltovre i Mexico, kan man alligevel se spor efter det i Danmark – i fiskeleret på Stevns Klint. Det var altså en enorm global katastrofe, som man idag kan få et enestående indblik i ved at besøge kridtklinten på Stevns. Mere end 75 % af alt liv på Jorden blev udsløttet ved Kridttidens afslutning - det kan du læse mere om i artiklen *Katastroferne før og efter dinosaurerne*.